

Een geslaagd voorleesmoment...

Een geslaagd voorleesmoment begint bij een goed boek. Maar dat is makkelijk gezegd als je tussen de volle boekenkasten staat. Hoe kies je een geschikt boek?

Je hebt natuurlijk een heleboel boeken die wel gemaakt lijken om voor te lezen: ze combineren in het ideale geval humor en spanning en zijn slim opgebouwd. Er zit vaart in het verhaal en alle zinnen lijken te kloppen: dat zijn cadeautjes voor voorlezers. Maar beperk je bij het uitkiezen zeker niet tot één genre. Het is bijvoorbeeld altijd leuk om verhalen op rijm en gedichten te proberen. Die laten zich prettig voorlezen: je danst vanzelf mee op het ritme van de tekst.

Verhalenbundels hebben dan weer een handig eindpunt waar je naartoe kan lezen. Cliffhangers werken op dezelfde manier, en zijn een handig ijkpunt als je voorleest aan oudere kinderen en jongeren. Zoek een spannend boek en maak het ondraaglijk spannend door op cruciale momenten te stoppen. Je zal zien dat ze staan te popelen om het vervolg te horen.

1 Investering

Onze school blijft (veel) investeren in boeken en dus ook in de klasbibs. Veel (prenten)boeken zijn eigenlijk een investering. Ze zijn het meer dan waard om in een klasbibliotheek te hebben, omdat ze tijdloos zijn en geschikt voor verschillende leeftijden. Woordeloze prentenboeken staan bijvoorbeeld meestal in de kleuterklassen, maar ze zijn zo open en vrij dat iedereen er de wildste verhalen bij kan vertellen. Een goed woordeloos prentenboek boeit alle leeftijden en het stimuleert bovendien de fantasie van de kinderen.

Andere boeken lijken op het eerste zicht omwille van de eenvoudige woordenschat vooral geschikt voor driejarigen, maar bieden oudere kinderen ook nog een schat aan informatie en inspiratie. Denk aan prentenboeken over dieren en hun leefwereld, de diversiteit van een stad ... En waarom het werk van befaamde illustratoren niet als kunst beschouwen, en het hebben over stijl en oeuvres? Dat is ook voorlezen: **samen kijken, zoeken en vertellen.**

Informatieve boeken kunnen voor kinderen een toegangspoort tot lezen zijn, omdat ze inspelen op thema's die ze interessant vinden. Denk maar aan piraten, circus, het heelal, het lichaam, sport ... Omdat een bepaald thema hen misschien aanspreekt, kunnen non-fictie boeken, zeker voor kinderen die niet graag lezen, de drempel verlagen.

Steeds vaker zijn informatieve boeken trouwens zo meeslepend geschreven, dat ze zich makkelijk laten voorlezen. Iets bijleren terwijl je schoolboeken in je tas blijven: dat is een win-win.

Ook bij het uitkiezen van voorleesboeken geldt: al doende leert men. Uiteraard kan je met die paar goede titels jaren verder, maar hou het ook spannend voor jezelf door eens een nieuw boek uit te kiezen. Verse inspiratie vind je bijvoorbeeld ook bij onderstaande TOP 10 van de voorleesboeken 2018. Aan goede voorleesboeken zeker geen gebrek.

2 De vele voordelen van voorlezen

Door voor te lezen aan kinderen, stimuleer je niet alleen hun taalontwikkeling en woordenschat, maar geef je hen ook leesplezier door. En dat zijn lang niet de enige voordelen.

Het belang van voorlezen kan en mag niet onderschat worden. Het is immers meer dan een leuk tijdverdrijf, zo blijkt uit verschillende onderzoeken. De gunstige effecten van voorlezen manifesteren zich op verschillende en uiteenlopende vlakken. En wat mooi is: voorlezen heeft een positief effect op alle kinderen, ongeacht het opleidingsniveau of de sociale status van de ouders. Een kort overzicht.

2.1 Taalontwikkeling, woordenschat – en wiskunde?

Voorlezen heeft een positief effect op taalontwikkeling en woordenschat. Door voor te lezen, komen kinderen in contact met een ander soort woordenschat, aangezien de taal in boeken vaak anders is dan de taal die kinderen in het dagelijkse leven horen. Ze leren zo nieuwe woorden en complexere zinnen kennen. Baby's, peuters en kleuters die door hun ouders van jongs af aan worden voorgelezen, ontwikkelen een voorsprong op het vlak van taalontwikkeling.

Bovendien draagt voorlezen bij tot een beter taalgevoel en taalbegrip. Kinderen leren immers dat letters en woorden een betekenis hebben, en krijgen zo meer inzicht in taalgebruik. Dat nemen ze mee in hun latere leesleven. Ze leren ook beter luisteren en trainen hun concentratievermogen. En wat ook mooi meegenomen, en misschien verrassend is: peuters die elke dag minstens 15 minuten worden voorgelezen, scoren later op school zelfs beter op rekenen.

2.2 Sociale en emotionele ontwikkeling

De emotionele ontwikkeling van een kind vaart wel bij voorlezen. Het voorleesmoment is een intiem moment tussen ouder en kind en dat bevordert de band tussen beiden. Het biedt een kind rust en veiligheid. Ook in de klas kan een voorleesmoment een welgekomen rustpunt zijn. Voor een opvoeder of kinderverzorger is het een positieve manier om banden aan te halen en exclusieve aandacht aan een kind te schenken. Samen een verhaal beleven - ook in klascontext - versterkt de affectieve band.

Door in aanraking te komen met verschillende verhalen, leren kinderen zich bovendien inleven in andere situaties, wat goed is voor hun sociale ontwikkeling. Boeken geven kinderen inzicht in de – soms complexe – wereld om hen heen. Het is ook een goede manier om thema's aan te halen die anders misschien niet zo snel besproken worden. Niet zelden leidt een voorleesmoment tot een gesprek en krijg je als ouder of opvoeder onverwacht inzicht in thema's die een kind – bewust of onbewust – bezighouden. Daar kan je dan verder met het kind over praten.

2.3 Fantasie stimuleren

Door voor te lezen, prikkel je de fantasie van een kind. Het moedigt hem of haar aan om beelden bij een verhaal te verzinnen, zich de personages voor te stellen en – wie weet – ook verder te fantaseren. De illustraties in een boek kunnen ook dat effect hebben. Het is daarom altijd fijn om samen goed naar de prenten te kijken, als die er zijn.

2.4 Leesplezier doorgeven

Voorlezen – in welke taal dan ook - is een uitstekende manier om leesplezier door te geven aan een kind. Als een kind goede herinneringen aan voorleesmomenten koppelt, is de kans groter dat het ook later het plezier van lezen en voorlezen ontdekt. Bovendien ben je als voorlezer een rolmodel voor een kind: als ze zien dat jij van voorlezen en lezen geniet, is de kans groot dat ze dat enthousiasme overnemen. Dat geldt zowel thuis, als in de kinderopvang en op school. Zoals Emilie Buchwald het dus zo mooi zegt: je kweekt lezers op je schoot.

2.5 Hoe vroeger, hoe beter

Voor al deze overtuigende voordelen geldt: hoe vroeger je met voorlezen begint, hoe beter! Je geeft het kind een voorsprong als je er niet mee wacht tot het een kleuter is. Voorlezen heeft een langdurig positief effect, tot ver in de basisschool. Daarnaast is het ook aangewezen om te blijven voorlezen wanneer een kind zelf kan lezen. Voorlezen zorgt namelijk voor continuïteit in hun literaire ontwikkeling en blijft een uitstekende manier om - ook aan oudere kinderen en zéker aan moeilijke lezers - leesplezier door te geven.

3 Voorlezen in de klas: weg met de drempels

In een ideale wereld is het iedere week 'Voorleesweek' in de klas. De meeste leerkrachten ontdekken snel dat voorlezen belangrijk én plezierig is. Maar het is niet altijd evident om tijd vrij te maken voor voorlezen tijdens drukke lesdagen. En waarom nog energie steken in voorlezen als kinderen zelf al kunnen lezen? Plus: hoe begin je eraan? Deze tips helpen je alvast op weg.

3.1 Eerste hulp bij voorleesvrees

Voorlezen is gaan zitten, een boek pakken, en – simpel - beginnen voorlezen. Dat lijkt heel eenvoudig, maar het is toch ook wel een beetje eng. Niet elke leerkracht voelt zich even zeker als voorlezer. Voor wie koudwatervrees voelt, kunnen deze vijf simpele tips helpen.

3.1.1. Kies een passend boek

De keuze aan voorleesverhalen is groot: prentenboeken, verhalenbundels, poëzie, jeugdromans ... En vergeet natuurlijk de klassiekers niet. Je kan een boek kiezen dat aansluit bij een thema dat je behandelt: je vindt makkelijk boeken rond verschillende onderwerpen: een prentenboek over de herfst, een historische roman over het Romeinse Rijk ... Laat je eventueel helpen door een boekhandelaar of bibliotheekmedewerker. Een boek kan bovendien het begin zijn van een klasgesprek of een creatieve opdracht. Het kan kinderen daarnaast prikkelen om zelf te beginnen lezen. Gebruik dus gerust eens een voorleesfragmentje als 'teaser'.

3.1.2. Lees zelf voor of laat het door anderen doen

Als leerkracht ben je de beste voorleesambassadeur. Als jij enthousiast voorleest, dan nemen je leerlingen dat enthousiasme over. Maar ook andere stemmen zijn leuk: nodig eens collega's, (groot)ouders of bekende voorlezers uit op school. Leerlingen kunnen elkaar ook af en toe eens voorlezen. Bereid zo'n voorleesmomenten samen voor, kies samen titels uit en experimenteer met een aantal voorleestechnieken. Dat geeft vertrouwen.

3.1.3. Creëer een goede voorleesfeer

Zorg voor aangename leesplekken op school. Een rustige, gezellige omgeving is ideaal voor een geslaagd voorleesmoment. Met eenvoudige ingrepen kan je in de klas, in het leercentrum of zelfs gewoon in de gang makkelijk een knusse leeshoek maken. Dat hoeft zeker niet duur te zijn. Of kies eens een ongewone plek die aansluit bij het onderwerp van een boek. Trek bijvoorbeeld het park in met een boek over bomen. Haal ook boeken in de klas en stal ze mooi uit. Een omgeving met veel boeken doet (voor)lezen.

Met steun van het oudercomité wordt in de H.-Hartafdeling een woonwagen ingericht als knusse ruimte (labo van professor Gobelijn?) met omwille van de inrichting en natuurkader een toepasselijke naam: 'Vogelhuis'.

De ruimte (plaats voor een hele klas) zal kunnen gereserveerd worden: een dag- of weeksluiting, een voorleesmoment, even doezen op een rustige plek, tal van mogelijkheden om te gebruiken! Misschien kan er later ook gelezen en geschreven worden tijdens recreatiemomenten. Er is licht, verwarming, geluid en dus ook elektriciteit. Er staat een koffer met de 'Top 10' van de voorleesboeken (zie verder).

3.1.4. Vergeet de oudere leerlingen niet

Voorleesplezier is voor jong en oud. Het lijkt logisch om vooral aan jonge kinderen voor te lezen. Maar ook wie zelf al kan lezen, wil best nog voorgelezen worden. Zeker voor kinderen die moeite hebben met (zelf) lezen, is luisteren naar verhalen ontspannend. Wanneer ze voorgelezen worden, kunnen ze ook boeken aan met een meer uitdagende woordenschat en verhaallijn. Je kan immers altijd een extra woordje uitleg geven. Stop dus zeker niet met voorlezen van zodra kinderen in het eerste leerjaar zitten.

3.1.5. Hoe vaker, hoe beter

Maak van voorlezen in de klas een vast ritueel. Hoe vaker je het doet, hoe meer leesplezier je doorgeeft. Begin of eindig de les, de dag of de week met een stukje voorlezen. Boeken kan je aan elke les koppelen en passen perfect bij projecten en thema's. Tijdens het project 'Circus' en de Week tegen Pesten' kan je bijvoorbeeld zeker een goed verhaal bovenhalen. Beperk voorlezen dus niet enkel tot de Voorleesweek!

Top 10 van voorleesboeken 2018

1 Gewoon zoals je bent, 2016, 28 pag., vanaf 4 jaar

Een nieuwsgierig olifantje heeft moeite om tijdens een tocht netjes in de olifantenrij te blijven. Hij ziet zo veel dieren die er anders uitzien en eigenschappen hebben, die hij niet heeft. Hij wil ook wel zulke mooie puntige prikhoorns als een gnoe, lange steltpoten als een giraf, of een gespikkelde vacht als een cheeta. Telkens als hij er om vraagt, krijgt hij te horen 'Nee, blijf in de rij!'. Pas als de dieren bij de drinkplaats aankomen, ervaart hij dat ook hij unieke eigenschappen heeft, en dat hij prachtig is met zijn grote flaporen en spetterende slurf. De illustraties zijn gemaakt in collageachtige stijl, waarbij de dierfiguren zonder entourage op een witte achtergrond zijn afgebeeld in mooie rustige kleuren. Met leuke details, zoals het

blauwe vogeltje dat steeds in de buurt is en het woordeloze avontuur van twee mestkevertjes die het hele boek door een mestbal mee proberen te rollen. De korte eenvoudige voorleestekst met herhalingsmoment staat verspreid tussen de afbeeldingen. Vrolijk prentenboek met een hartverwarmende boodschap over een positief zelfbeeld.

2 Mag ik meedoen? 2017, 28 pag.

Eend wil graag nieuwe vrienden maken en meedoen met de leeuwen of de olifanten. Maar hij kan niet BRULLEN als een leeuw of TROMPETTEREN als een olifant. Wat nu? Wil jij bij een club waar iedereen welkom is? Dan is dit een boek voor jou!

3 Ssst! De tijger slaapt 2016, 32 pag., vanaf 4 jaar

Ssst! De tijger slaapt, en zijn vriendjes willen hem niet wakker maken. Hoe moeten ze er nu langs? Hangend aan een grote feestballon zweeft Kikker stilletjes over de tijger heen. Maar bij Vos gaat het een stuk moeilijker. Blaas je mee? Als jij de dieren een handje helpt gaat het vast lukken! Een spannend, speels verhaal over slapen, vriendjes, verrassingen en jarig zijn. Per twee pagina's zijn er vijf à tien korte regels tekst. Het taalgebruik is eenvoudig en het verhaal leest lekker vlot voor. Het lettertype is duidelijk en varieert in grootte: van vrij groot naar supergroot. De vrolijke, heldere kleurenillustraties beslaan twee pagina's. We zien een grote slapende tijger en lieve vriendjes die gespannen toekijken hoe ieder dier voorzichtig met behulp van een ballon over de tijger heen zweeft. De felgekleurde ballonnen glanzen prachtig door gebruik van spotlak en liggen als het ware op de

pagina. Leuk is dat kinderen actief deelnemen aan het verhaal: ze aaien de tijger zachtjes over haar buik, wiegen het boek en blazen mee. Een fijn, verzorgd en mooi vormgegeven prentenboek. Prentenboek van het Jaar 2018.

4 Over een kleine mol die wil weten wie er op zijn kop gepoept heeft 2009, 23 pag., vanaf 5 jaar

De mol krijgt een keutel op zijn kop en loopt verschillende dieren langs om te weten te komen wie er op zijn kop heeft gepoept. Elk dier laat zijn ontlasting zien tot een paar vliegen hem helpen de dader te ontmaskeren. De mol neemt dan op grandioze wijze wraak. De tekeningen hebben niets van hun kracht verloren: ze blijven humoristisch. Ze geven heel goed de boosheid van de mol weer en ook het formaat van de andere dieren die als dader in aanmerking komen. De tekst ondersteunt dit uitstekend. Dit boekje leent zich nu minder om voorgelezen te worden in een groep.

5 Hé, wie zit er op de wc? 2015, 32 pag., vanaf 4 jaar

Beer moet hoognodig naar de wc, maar de wc is bezet. De deur is op slot, en er wordt niet gereageerd op kloppen of roepen. Achtereenvolgens sluiten Varken, Olifant, Tijger, Pinguïn, Aap en Giraf zich aan in de rij. Allemaal moeten ze heel dringend gebruik maken van dat ene toilet. Als eindelijk wordt doorgespoeld en een onschuldig jongetje naar buiten komt, dat heel lang moest plassen, zijn handjes moest wassen en zijn boek heeft uitgelezen op de wc, staan de zeven (knuffel)dieren in de startblokken om als eerste gebruik te kunnen maken van de wc. Erg grappig verhaaltje, verteld in prettig voor te lezen rijm (aabb). Per dubbele pagina is de vier- tot zesregelige tekst afgedrukt in duidelijke zwarte letter op witte ondergrond, telkens eindigend met een hartenkreet in grote rode schrijffletter, zoals 'Schiet eens op daar in de wc!', 'Mogen wij ook nog naar de wc!' enz. De suggestie dat de dieren dan misschien maar op de pot moeten, wordt vol afschuw ontvangen: 'Wij willen naar de échte wc.' De prachtige expressieve kleurenillustraties in waterverf zijn paginagroot of bestrijken dubbele pagina's. Fantastisch humoristisch prentenboek in oblong formaat van de zeer productieve schrijver/illustrator. Ook al leuk voor oudere peuters.

6 Nog even achter mijn oortjes kriebelen 2015, 22 pag., vanaf 2,5 jaar
 Klein Konijn moet naar bed: 'Schud je zijn kussen even lekker op?', 'Zeg maar: hocus pocus en - hopla - dan ligt hij erin.', 'Nu nog even achter zijn oortjes kriebelen en zachtjes over zijn ruggetje aaien.' Dit vierkante, hardkartonnen prentenboek met twee afgeronde hoeken sluit nauw aan op de belevingswereld van jonge peuters en geeft een positieve stimulans aan de emotionele ontwikkeling. De eenvoudige prenten beslaan dubbele pagina's en zijn voorzien van enkele tekstregels die de 'lezer' uitnodigen om Konijn in te stoppen, hem te aaien en een kusje te geven. De titel veronderstelt dat het geheel in de ik-vorm is geschreven wat niet het geval is. In de overzichtelijke prenten is gewerkt met frontaal zicht op Klein Konijn met een attribuut zoals een pyjama of kussen. Later, wanneer Konijn in bed ligt, is gebruikgemaakt van bovenaanzicht. Het kleurgebruik en de beschaduwing zijn effectief sober gehouden (overwegend rode en blauwe tinten) waardoor de aandacht goed gefocust blijft. Speelse uitwerking van een herkenbaar gegeven.

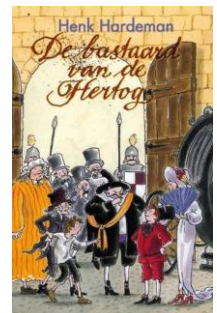
7 Pluk van de Petteflet 2010, 200 pag., voorlezen vanaf ca. 4 jaar, zelf lezen vanaf ca. 8 jaar.

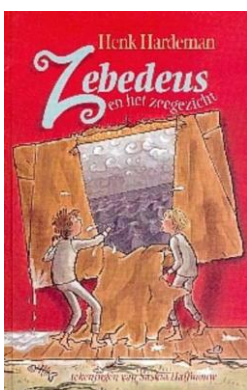
Op de bovenste verdieping van een torenflat woont het jongetje Pluk. Hij is een wijs kereltje, vriendelijk en behulpzaam voor mensen en dieren, daarom wordt er vaak een beroep op hem gedaan. Zaza, een kakkerlak, woont in zijn kamertje en de duif Dollie is zijn beste vriend, die boodschappen 'overvliegt' wanneer dat nodig is. De dokter, mijnheer Pen, de boekhandelaar, en de familie Stampertje, ze hebben allemaal een plaatsje in zijn leven. Een heerlijk verhaal, waarin fantasie en realiteit dusdanig verweven zijn, dat kinderen zich met veel genoegen in deze wereld zullen verplaatsen en zich met Pluk kunnen identificeren. De vormgeving van de illustraties ondersteunt de fantasiewereld, maar geeft ook een duidelijk beeld van de realiteit. De tekeningen zijn uitgevoerd in mooie, harmonieuze kleuren. Herdruk, uitgebreid met tekeningen die Fiep Westendorp in 1982 en 1983 maakte voor het kleuterblad 'Bobo'.

8 De bastaard van de hertog 2001, 155 pag., vanaf 9 jaar

Als de oude hertog van Ansjovie op zijn sterfbed onthult dat hij een onbekende bastaardzoon heeft die hem moet opvolgen, zijn er na zijn dood direct verschillende mensen die zeggen de bastaardzoon bij zich te hebben. Maar Graaf Grimbaldi die de hertog is opgevolgd, laat zich niet zomaar wegsturen en doet er alles aan om te voorkomen dat de echte bastaardzoon wordt erkend. Vlot, in redelijk goede stijl geschreven, onderhoudend verhaal met veel actie en humoristisch beschreven situaties. Het een aardig leesboek zonder al te veel pretenties. Het verhaal is geïllustreerd met veel grappige, sprekende zwartwittekeningen, die heel goed bij de tekst passen; dito omslagtekening in kleur. Kleine druk.

9 Zebedeus en het zeegezicht 2004, 141 pag., aardig avonturenverhaal voor kinderen vanaf 10 jaar.

Als Zebedeus bij zijn neef Bertus logeert, komt er een oudoom op bezoek met een levensecht schilderij van een zeegezicht. De jongens kruipen het schilderij in en komen op een vlot op zee terecht. Daar treffen ze mensen uit vervlogen tijden die ook allemaal in het schilderij gestapt zijn. Fantasieverhaal, dat nogal langgerekt verteld wordt met enkele inconsequenties. Toen de oudoom voor het eerst uit het schilderij kwam, waren er in de werkelijke wereld heel wat jaren verstreken; als de jongens uit het schilderij komen, lijkt er weinig tijd verstreken, de ouders hebben de jongens niet gemist. Het gegeven op zich is origineel, maar de snelheid van het verhaal wordt op een kunstmatige manier afgebroken als ieder zijn verhaal vertelt. Soms volgt dit logisch uit de gebeurtenissen, maar soms is het "gemaakt". Het verhaal draait om het avontuur, de hoofdfiguren gaan niet leven. Getitelde, genummerde hoofdstukken met regelmatig een paginagrote zwartwitillustratie die een spannend moment uit het verhaal weergeeft.

10 De prinses die alles had 2018, 30 pag., kinderboek voor 8- tot 12-jarigen.

"De prinses die alles had" is een modern sprookje waarin de prinses - net doordat ze alles heeft - een burn-out nabij is en de koning er lustig op los swipet met zijn nieuwe smartphone, met alle gevolgen van dien. Een verhaal voor kinderen, maar dankzij de humor en tekeningen ook interessant voor de ouderen.

